

Stöttning eller utstötning?

- en kvalitativ intervjustudie om nyanlända elevers
upplevelser av ämnet idrott och hälsa.

Albin Zethraeus och Linn Grande

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 123:2020
Ämneslärarprogrammet mot gymnasieskolan 2016-2021
Handledare: Victoria Blom
Examinator: Joakim Åkesson

Sammanfattning

Syfte:

Syftet med studien är att undersöka vad nyanlända elever upplever har påverkat deras möjlighet att aktivt kunna delta och tillgodogöra sig undervisningen i idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Vad upplever nyanlända elever har begränsat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa samt vilka konsekvenser har dessa begränsningar medfört?
- Vad upplever nyanlända elever har främjat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?
- Vad upplever nyanlända elever hade kunnat fungerat bättre i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?

Metod: En kvalitativ inriktning har använts för att få större förståelse av studieobjektet. Sex semistrukturerade intervjuer med nyanlända elever ligger till grund för datainsamlingen. Studiens data analyserades och tematiserades till följande teman: begränsande faktorer, konsekvenser av begränsande faktorer, främjande faktorer samt möjligheter till främjande faktorer. Utifrån ovanstående teman skapades koder för att tydliggöra respondenternas upplevelser av undervisningen i idrott och hälsa.

Resultat: Alla respondenter vittnade om olika erfarenheter till undervisningen i idrott och hälsa vilka presenteras under resultatets fyra övergripande teman. Resultatet visar att stöttning, anpassning, kommunikation och gruppsammanhållning är avgörande faktorer som påverkar nyanlända elever till att aktivt kunna delta och tillgodogöra sig undervisningen i idrott och hälsa.

Slutsats: Utifrån föreliggande studie kan ett mönster ses gällande stöttning och anpassning i relation till nyanlända elevers upplevelser av undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Stöttning och anpassning har varit avgörande vad det gäller både begränsade och främjande faktorer i nyanlända elevers tillgodogörande av undervisningen.

Support or exclusion?

- a qualitative interview study on newly arrived students' experiences of the subject physical education.

Albin Zethraeus and Linn Grande

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT AND HEALTH SCIENCES
Master Degree Project 123:2020
Teacher Education Program 2016–2021
Supervisor: Victoria Blom
Examiner: Joakim Åkesson

Abstract

Aim: The aim of this study is to examine what newly arrived students experience has affected their ability to actively participate and assimilate teaching in physical education.

- What do newly arrived students experience have limited them in assimilation of the teaching of the subject physical education and what consequences have these restrictions had?
- What do newly arrived students experience has promoted them in the assimilation of the teaching of the subject physical education?
- What do newly arrived students experience could have worked better to help them assimilate the teaching of the subject physical education?

Method: A qualitative aim has been used in the purpose of getting a greater understanding of the study object. Six semi-structured interviews with newly arrived students form the basis for the data collection. The data of the study were analyzed and thematized to the following themes: limiting factors, consequences of limiting factors, promoting factors and opportunities for promoting factors. Based on the above themes, codes were created to clarify the respondents' experiences of the teaching in physical education.

Result: All the respondents testified about different experiences of the teaching of the subject physical education, which are presented through the four overarching themes of the result. The result shows that support, adaption, communication and group cohesion are crucial factors that influence newly arrived students to be able to actively participate and assimilate the teaching of physical education.

Conclusions: Based on the present study, a pattern can be seen regarding support and adaptation in relation to newly arrived students' experiences of the teaching in the subject of physical education. Support and adaptation have been crucial in terms of both limited and promoting factors in newly arrived students' assimilation of the teaching.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2 Bakgrund	3
2.1 Begrepp	3
2.2 Beskrivning av problemområdet	4
2.3 Teoretiska utgångspunkter	5
2.3.1 Sociokulturellt perspektiv på lärande	5
2.3.2 Skolans värdegrund	6
2.4 Existerande forskning	7
2.4.1 Begränsande faktorer	8
2.4.2 Främjande faktorer	9
3 Metod	11
3.1 Metoddesign	11
3.2 Urvalsprocess	11
3.3 Deltagare	12
3.4 Genomförande	12
3.5 Avgränsning	13
3.6 Analysprocess	13
3.7 Forskningsetiska aspekter	13
3.8 Tillförlitlighet och trovärdighet	14
4 Resultat	16
4.1 Begränsande faktorer	16
4.2 Konsekvenser av begränsande faktorer	19
4.3 Främjande faktorer	21
4.4 Möjligheter till främjande faktorer	23
5 Diskussion	27

5.1 Resultatdiskussion	27
5.1.1 Begränsande faktorer	27
5.1.2 Konsekvenser av begränsande faktorer	28
5.1.3 Främjande faktorer	29
5.1.4 Möjligheter till främjande faktorer	30
5.1.5 Sammanfattande diskussion	31
5.2 Metoddiskussion	32
5.3 Slutsats	33
5.4 Vidare forskning	34
Käll- och litteraturförteckning	35
Bilaga 1 - Litteratursökning	
Bilaga 2 - Informationsbrev	
Bilaga 3 - Samtyckesblankett	
Bilaga 4 - Intervjuguide	
Bilaga 5 - Skolans värdegrund och uppdrag	

1 Inledning

Föreliggande studie kommer att undersöka hur nyanlända elever upplever att de givits möjligheten att kunna delta och tillgodogöra sig undervisningen i ämnet idrott och hälsa. De två författarna till studien läser sista året på lärarprogrammet vid Gymnastik och idrottshögskolan och har utbildat sig i ämnena idrott och hälsa samt svenska som andraspråk. Problemområdet grundar sig i att vi båda under respektive verksamhetsförlagd utbildning uppmärksammade att nyanlända elever inte fick tillräckligt med stöd och information för att aktivt kunna delta under lektionerna i idrott och hälsa. Vi såg att de lämnades utanför gruppen och undervisningen vilket resulterade i att de istället blev passiva åskådare. Ytterligare en faktor som ligger till grund för problemområdet är att vi efter fyra och ett halvt år på lärarutbildningen aldrig har berört didaktiska aspekter kring undervisningen med nyanlända elever. Med utgångspunkt i dessa iakttagelser så finner vi ett intresse att undersöka hur nyanlända elever upplever att de ges möjlighet att delta i idrott och hälsa-undervisningen.

Sedan flyktingkrisen 2015 har den svenska skolan tagit emot 70 000 nya elever (Fahlén, 2017). Alla elever som går i den svenska skolan ska ges samma möjligheter att klara av skolgången så att alla elever har liknande möjlighet att nå godkänt som betyg (Ibid). Bunar (2015) redogör för att det finns en rådande problematik för nyanlända elever att nå behörighet på nationella gymnasieprogram. Under vårterminen år 2013 var det ca 95 000 elever som gick ut årskurs 9, av dessa hade 87 procent behörighet att söka till gymnasiet. Av de elever som gick ut årskurs 9 år 2013 och hade anlänt till Sverige de senaste fyra åren var endast 28 procent behöriga för att söka ett nationellt gymnasieprogram. Därav står det svenska utbildningsväsendet för en utmaning vilket är att hitta pedagogiska möjligheter för att alla elever ska få en likvärdig utbildning (Ibid).

Sverige är idag ett mångkulturellt samhälle där vi som lärare i skolan kommer att möta och undervisa nyanlända elever med annat modersmål än svenska. Med detta i beaktning anser vi att föreliggande studie kan bidra med en djupare förståelse och inblick i hur nyanlända elever upplever att de givits möjlighet att delta i idrott och hälsa-undervisningen.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med studien är att undersöka vad nyanlända elever upplever har påverkat deras möjlighet att aktivt kunna delta och tillgodogöra sig undervisningen i idrott och hälsa.

Frågeställningar

- Vad upplever nyanlända elever har begränsat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa samt vilka konsekvenser har dessa begränsningar medfört?
- Vad upplever nyanlända elever har främjat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?
- Vad upplever nyanlända elever hade kunnat fungerat bättre i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?

2 Bakgrund

I föreliggande avsnitt kommer relevanta begrepp att presenteras. Vidare kommer beskrivning av problemområdet, studiens teoretiska utgångspunkter samt existerande forskning att presenteras.

2.1 Begrepp

Nyanländ elev: *“En nyanländ elev är någon som har bott utomlands och som nu är bosatt i Sverige. Hen ska ha börjat på sin utbildning efter ordinarie terminsstart i årskurs 1 eller senare. Efter 4 år i svensk skola räknas inte eleven som nyanländ längre”* (Skolverket, 2020a).

Förberedelseklass: *“En elev som går i förberedelseklass får delvis undervisning i en annan undervisningsgrupp än den som hen normalt hör till. Elever får gå delvis i förberedelseklass under högst två år. Syftet med förberedelseklassen är att ge nyanlända elever de kunskaper de behöver för att så snart som möjligt kunna ta del av undervisningen i den ordinarie undervisningsgruppen på heltid. Skolor måste inte inrätta förberedelseklasser, men för en del elever kan det vara lämpligt att skolan organiserar undervisningen på det sättet.”* (Skolverket, 2020b).

Språkintröduktion: *“Introduktionsprogrammen ska ge obehöriga elever möjlighet att komma in på ett nationellt program, eller leda till att de kan få ett arbete. Huvudregeln är att inga behöriga elever ska gå ett introduktionsprogram. Alla elever följer en individuell studieplan. På introduktionsprogrammen är den individuella studieplanen mycket viktig eftersom det inte finns något examensmål eller någon programstruktur, utan det är studieplanen som visar vad utbildningen ska innehålla. Utbildningen är på heltid.”* (Skolverket, 2020c).

Kartläggning: *“Nyanlända elever som börjar på språkintröduktion inom gymnasieskolans introduktionsprogram ska få sina kunskaper bedömda. Det innebär att elevens bakgrund, skolerfarenheter, språk- och ämneskunskaper och eventuella yrkeserfarenheter ska kartläggas.”* (Skolverket, 2020d).

Studiehandledning på modersmålet: *“En elev som inte klarar att följa undervisningen på svenska har rätt att få stöd i form av studiehandledning på sitt modersmål om hon eller han riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen.”* (Skolverket, 2014, s.12).

2.2 Beskrivning av problemområdet

Språket är ett viktigt verktyg för att uppnå lärande, samtidigt är språket en utmanande faktor för flertalet elever i den svenska skolan. Speciellt är det utmanande för de elever som har annat modersmål än svenska. (Nygård Larsson, 2013) Det finns forskning som visar att om eleverna ges möjlighet att använda sitt modersmål i undervisningen kommer det att gynna inläringen. Carla Jonsson (2017), forskare i tvåspråkighet, menar att inläringen hos nyanlända har en positiv utveckling om de ges studiehandledning på modersmålet i skolans alla ämnen. Jonsson (2017) påpekar även på att alla lärare ska fungera som språklärare, ansvaret ligger inte enbart på modersmållärare eller svenska som andraspråkslärare, det är snarare alla lärares ansvar att eleverna får förståelse och verktyg till att använda språket. Vidare nämner Jonsson (2017) att lärarna inte behöver behärska elevens förstaspråk, det är snarare nyfikenheten hos lärarna som är en bidragande faktor till elevernas skolframgångar.

Monica Axelsson, forskare i flerspråkighet vid Stockholms universitet, nämner att nyanlända elevers kunskaps- samt språkutveckling påverkas av flera faktorer, såsom elevens ålder, kunskap om och på modersmålet samt elevens tidigare skolbakgrund (Axelsson, 2015). Vidare skriver Axelsson att den viktigaste faktorn till nyanländas skolframgång är hur väl skolan har en utarbetad plan för att möta den nyanlända elevens behov. Andra faktorer som Axelsson anser är viktiga är att skolan har en gemensam plan för hur eleverna ska slussas in i ordinarie undervisning, att eleverna ständigt är utmanade och ges stöttning när det gäller de språkliga, ämnesspecifika samt de sociala aspekter som eleverna möter i skolan (Ibid). De nyanlända eleverna ska även kartläggas utifrån deras tidigare skolbakgrund. Utifrån kartläggningen ska eleven även få stöttning på modersmålet i alla ämnen om behovet finns. Vidare nämner Axelsson att nyanlända elevers språkutveckling sker på bästa sätt i integration med elever som har svenska som modersmål (Ibid). Om de nyanlända eleverna blir integrerade i ordinarie undervisning kommer de att utveckla språket vilket är en avgörande faktor för kunskapsinhämtning samt en avgörande faktor för att kunna nå ett godkänt betyg (Ibid).

Skolinspektionen kom år 2014 ut med en rapport som bland annat behandlade hur väl nyanlända elever ges möjligheten att nå skolans mål samt visar på brister i hur flertalet skolor formar sin undervisning. En vanlig företeelse är att nyanlända elever som blir placerade i förberedelseklass går miste om ämneskunskaper då fokus istället läggs på det språkliga och därmed får de inte likvärdig utbildning gentemot övriga elever. Grundläggande kartläggning av elevernas kunskaper är bristfällig, vilket leder till att undervisningen inte anpassas efter

elevernas tidigare kunskaper och behov. I de fallen där anpassning har gjorts efter den nyanlända eleven har lärarens språkliga anpassningar, tempo och tydlighet, samt att ge eleverna information inför lektionerna visat sig gynna eleverna. (Skolinspektionen, 2014) Rapporten tar även upp att bristande handledning på elevens modersmål är ett faktum. Ett vanligt förekommande är att det inte finns någon dialog mellan ämnesläraren och studiehandledaren samt att studiehandledaren i vissa fall inte besitter den ämneskompetens som krävs för att kunna handleda eleven. I de fall nyanlända elever får studiehandledning sker detta under schemalagd tid för svenska som andraspråk, vilket leder till att den undervisning eleverna behöver i svenska som andraspråk inte hinns med (Skolinspektionen, 2014).

De nyanlända eleverna får inte möjlighet att påverka utbildningen, flertalet nyanlända elever vittnar om att de aldrig har tillfrågats om synpunkter i relation till utbildningen. Lärare ser ofta nyanlända elever som en homogen grupp med språkliga brister, vilket leder till att anpassningen inte sker efter elevens övriga behov (Skolinspektionen, 2014).

Åke Huitfeldt (2016) pekar på att det idag finns alltför lite forskning kring nyanlända och undervisning i ämnet idrott och hälsa. Samtidigt menar han att ämnet i dagens samhälle är mycket aktuellt och att det behövs mer forskning kring detta. Huitfeldt (2016) anser att nyanländas situation i undervisningen i idrott och hälsa och forskning kring detta behöver lyftas fram mellan lärarkollegor, på lärarutbildningar samt att det bör finnas fortbildningar kring detta ämne.

2.3 Teoretiska utgångspunkter

Studiens teoretiska utgångspunkt grundar sig i det sociokulturella perspektivet på lärande samt att den även utgår från skolans värdegrund som ska genomsyra all undervisning i den svenska skolan.

2.3.1 Sociokulturellt perspektiv på lärande

Kommunikation samt samspel mellan individ och omvärlden är grunden till det sociokulturella perspektivet på lärande. Språket och kommunikationen ses som centrala utgångspunkter mellan individer och omvärlden. Det är genom kommunikation samt interaktion som individen blir delaktig i dess omgivning. Kunskap bildas och förmedlas i och av mötet med omvärlden. För att kunna ta till sig lärandet krävs inte enbart att individen besitter information och färdigheter, individen bör även känna till vilken information som behövs, hur den ska användas samt vilken förståelse som förväntas av situationen (Säljö, 2014).

Idag utgår en stor del av all didaktik från detta perspektiv som grundar sig i Vygotskijs (1978, 1986) tankar kring lärande (Gibbons, 2010). Språket har en stor betydelse för den kognitiva utvecklingen och går hand i hand med tänkandet och lärandet (Vygotskij, 2001). Lärandet är en individuell process samtidigt som lärandet alltid sker i interaktion med individens omgivning (Larsson, 2016). Säljö (2014, s. 34) menar [...] ”att människor handlar inom ramen för praktiska och kulturella sammanhang och i direkt eller indirekt samspel med andra”.

Zone of Proximal Development (ZPD) den “optimala utvecklingszonen” är ett begrepp som ofta lyfts fram inom det sociokulturella perspektivet. ZPD är zonen mellan vad eleven klarar av samt förstår på egen hand och det som ligger över elevens förståelse och kunskapsnivå. En uppgift som ligger inom elevens ZPD ska vara utmanande för eleven och ligga strax över hans befintliga kunskapsnivå så att eleven med hjälp av stöttning från omgivningen ska klara av uppgiften. (Gibbons 2010, Hedeboe & Polias 2008, Hägerfelth 2011, Johansson & Sandell Ring 2012 och Partanen 2007) Kommunikation och interaktion mellan lärare och elever blir en avgörande faktor gällande elevens ZPD. Varje enskild individ har sin egen zon och bör utifrån den ges stöttning och vägledning för att utveckla lärandet utifrån sammanhanget. Läraren behöver därav känna till individens tidigare kunskaper samt vara medveten om uppgiftens komplexitet för att kunna bryta ner den i mindre delar. (Säljö, 2014) Med utgångspunkt i Vygotskijs ZPD har en figur (figur 1) kring olika lärandemiljöer gällande balansgången mellan kognitiv utmaning och stöttning skapats och visar på fyra olika zoner utifrån hur dessa två faktorer förhåller sig till varandra (Gibbons, 2010).

Figur 1. *Undervisningens och lärandets fyra zoner* (Nationellt centrum för svenska som andraspråk 2018, s. 5). På grund av upphovsrättsliga skäl saknas bilden i den elektroniska utgåvan.

Att utgå från det sociokulturella perspektivet och att i samspel med andra ges möjlighet att använda språket är en viktig del i att utveckla såväl första- som andraspråk (Gibbons, 2010).

2.3.2 Skolans värdegrund

Skolans värdegrund är ett styrdokument som all undervisning och alla som verkar inom skolan ska utgå ifrån. I nedanstående avsnitt kommer gymnasieskolans värdegrund (Skolverket, 2011) att beröras vilken nästintill är identisk med grundskolans värdegrund. Det som skiljer de båda

åt är att grundskolans värdegrund har ett föräldraperspektiv (Skolverket, 2019). Avsnittet kommer att beröra representativa utdrag från värdegrunden som berör studien. Resterande utdrag finns under bilagor.

I Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (Skolverket, 2011) kapitel om värdegrund står det tydligt att skolan och undervisningen ska vila på demokratiska värderingar. Alla tendenser som uppvisar till diskriminering eller kränkande behandling ska motverkas, skolan ska visa respekt till alla människor, ta hänsyn till dess egenart och alla människors lika värde (Skolverket, 2011).

Enligt Skollagen (2010:800) ska eleverna få inhämta och utveckla kunskaper som ska kunna användas utifrån ett livslångt perspektiv. Med det i beaktning ska skolan fungera som en mötesplats för alla som verkar, där sociala och kulturella utbyten ska kunna göras. I relation till ovanstående ska skolan även se till att alla elever får möjlighet att skapa sig en egen identitet som de själva anser sig ha, skolan ska vara en plats som främjar förståelse för andra människor oavsett etnicitet (Skolverket, 2011).

Skolan och undervisningen ska baseras på vetenskap samt beprövade erfarenheter. Undervisningen ska vara likvärdig och ska anpassas utefter varje elevs olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Vidare tas det upp att eleverna ska få möjlighet att påverka utbildningen samtidigt som skolan ska tydliggöra för utbildningens mål, innehåll, arbetsformer samt elevernas rättigheter och skyldigheter. Skolan ska bidra till en allsidig utveckling, eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskaper enskilt eller i interaktion med andra elever (Skolverket, 2011).

All undervisning ska involvera etiska- samt internationella aspekter. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för kulturell mångfald, att eleverna är ansvarsfulla mot sig själv och andra. Utbildningen ska även bidra till att eleverna ska våga uttrycka sig och ta personliga ställningstagande (Skolverket, 2011). För att se resterande utdrag från värdegrunden se bilaga 5.

2.4 Existerande forskning

I nedanstående avsnitt kommer det aktuella forskningsläget för hur nyanlända elever ska kunna tillgodogöra sig utbildningen att presenteras. Presentationen sker utifrån rubrikerna begränsande samt främjande faktorer.

2.4.1 Begränsande faktorer

Genom intervjuer med nyanlända elever från Syrien samt med lärare och en rektor har Bouakaz och Bunar (2015) undersökt hur respondenterna upplever skolans organisation samt vilka konsekvenser som påverkar elevernas lärande. Den slutsats som Bouakaz och Bunar (2015) förmedlar är att skolan misslyckats med att värdesätta elevernas tidigare kunskaper och skolbakgrund, vilket eleverna redogör för i sina intervjuer. Konsekvenserna av den bristande kartläggningen av förkunskaper kommer att bidra till försämrade utbildningsmöjligheter för eleverna då elevernas språk- och ämnesutveckling blir lidande när eleverna slussas ut i reguljära klasser (Ibid).

Nilsson och Axelsson (2013) studerade hur nyanlända elever upplever att de ges stöttning gällande sociala och pedagogiska aspekter i både förberedelseklass och i den reguljära undervisningen. Klassrumsobservationer och intervjuer av både lärare och elever i tre svenska skolor ligger till grund för studien. Författarna menar att skolan och lärarna har ett ansvar att inkludera sociala och kulturella processer i sitt arbete och därmed kunna se och utveckla relationen mellan majoritet och minoritet i klasserna. (Nilsson & Axelsson, 2013) De utgår från Gibbons (2010) modell kring den optimala lärmiljön som bygger på Vygotskijs Zone of Proximal Development. Den optimala lärmiljön är möjlig då eleven utmanas samtidigt som den kan klara av uppgiften med hjälp av stöttning. Studien visar på att flertalet elever erfarar att de känner sig osynliga av både lärare och klasskamrater i den reguljära undervisningen samt att de blir socialt isolerade då de upplever att ingen ser eller hör dem. Det framkommer även i studien att elever inte får den stöttning de behöver utan att ansvaret ligger på dem själva att ta till sig information och kunskap samt att knyta sociala band med de elever som går i reguljär klass (Nilsson & Axelsson, 2013). Nilsson och Axelsson (2013) menar att nyanlända elevers möjlighet till utveckling både gällande sociala och kunskapsmässiga aspekter sätts på spel på grund av bristande struktur och att lärare inte tar sitt ansvar gentemot varje enskild elev. Vidare anser de att skolan bör ha en medveten plan om hur man ska stärka relationerna mellan majoritet och minoriteter i skolan samt att varje skola bör ha en övergripande organisation som ser till varje elevs förutsättningar och behov (Nilsson & Axelsson, 2013).

Studiehandledning på modersmålet har en viktig funktion för att andraspråkselever ska lyckas i skolan dock tenderar skolan att inte ta vara på studiehandledarens kompetens (Avery, 2017). Avery (2017) har undersökt samarbetet mellan klasslärare och studiehandledare på en grundskola i ett etniskt skiftande område i Sverige. I resultatet framkommer det att studiehandledning som resurs inte prioriteras. Samarbetet mellan klasslärare och

studiehandledare är bristfälligt då information inte når studiehandledaren i tid för att kunna förbereda eleverna inför kommande lektioner. Därav tenderar studiehandledarna att agera mer som en assistent till klassläraren istället för att arbeta utefter sin profession. Ett fungerande kollegialt samarbete krävs för att studiehandledarens kompetens ska tillgodogöras (Avery, 2017).

I en intervjustudie av Doherty och Taylor (2007) undersöktes vilken roll idrott fyller i relation till integrationsprocessen hos nyanlända ungdomar i Ontario, Kanada. Studien genomfördes på 40 gymnasieelever i åldrarna 14–20 år. Respondenterna för studien vittnade om att språkförbristning samt att flertalet aktiviteter var nya för respondenterna vilket var ett hinder för att aktivt kunna delta. Det framkom även att flertalet elever inte kunde delta på grund av att de av ekonomiska skäl inte hade tillgång till den utrustning som krävdes. Konsekvenserna av detta bidrog bland annat till att respondenterna kände sig utanför och inte fann någon tillhörighet till gruppen.

2.4.2 Främjande faktorer

All undervisning ska hålla hög kvalitet och läraren ska vara tydlig i sin roll, framförallt är detta viktigt då nyanlända elever generellt har bristande kunskap i det svenska språket (Huitfeldt, 2016). Tydligheten ska inte enbart främjas vid genomgångar, den ska genomsyra hela lektionen. Förstår inte eleverna hur de ska förhålla sig till lektionsinnehållet blir upplevelsen av lektionen negativ. Då kunskapskraven är stiftat på ett sätt ger det läraren möjlighet att anpassa lektionsinnehållet efter det behov och den stöttning som eleverna behöver för att nå ett godkänt betyg. (Huitfeldt, 2016)

Genom intervjuer och observationer har Kate Ferguson- Patrick (2020) undersökt hur tre skolor i fyra olika klassrum i Sverige tillgodoser elever med kunskap och hur eleverna integreras genom kooperativt lärande och samarbetsträning. Användandet av samarbetsträning gör det möjligt för eleverna att ta ett större socialt ansvar och visa omtanke för personer i dess omgivning vilket ger en känsla av gruppidentitet. Studien visar att när kooperativt lärande används är det viktigt att varje enskild elev ska fylla en funktion i grupparbetet vilken leder till att varje elev känner sig sedd och delaktig. Kooperativ inläring är enligt Ferguson-Patrick (2020) en didaktisk tillämpning som utvecklar och uppmuntrar eleverna till att ta ett socialt ansvar för gruppen. Lärarna har inom kooperativ inläring ett särskilt ansvar där engagemang är en avgörande faktor samtidigt som läraren ska ta ansvar för att bilda relationer med och mellan eleverna.

Att använda sig av digitala verktyg såsom digitalkamera har även det visat sig vara en didaktisk tillämpning som gynnat nyanlända elever. Sastre, Wright och Haldeman (2019) genomförde en studie i North Carolina i USA där digitalkamera fungerat som ett hjälpmedel i undervisningen. Eleverna fick dokumentera sitt kostintag samt vad eller vilka fysiska aktiviteter som eleverna gjorde under en veckas tid. Att använda digitalkamera i relation till undervisningen såg eleverna som en möjlighet till att kunna uttrycka sig. Författarna menar att användning av digitala hjälpmedel i undervisningen kan gynna nyanlända elevers möjligheter att delta i undervisningen (Ibid).

Ritchie och Gaulter (2020) har undersökt om dans kan påverka nyanlända elevers välbefinnande med avseende för elevernas känsla av grupptillhörighet. Studien genomfördes på tretton kvinnliga, nyanlända gymnasieelever i sydöstra England. Dansundervisningen hade som mål att eleverna skulle genomföra en koreografi till Hip-hop-musik där lärarna fanns med för att stötta eleverna genom processen. Stöttningen utgick från Vygotskys Zone of Proximal Development, där man tar hänsyn till elevernas befintliga kunskapsnivå för att sedan kunna utmana och stötta dem därifrån (Ibid). Ritchie och Gaulter (2020) menar att dans kan instrueras till stor del utan att använda muntlig kommunikation och istället låta kroppsspråk och rörelser få tala för sig själva. Eleverna upplevde ett gemensamt engagemang vilket bidrog till att känna en grupptillhörighet. Dansundervisningen blev en gemensam upplevelse där eleverna kände att de kunde vara sig själva, vilket bidrog till att nya relationer skapades med sen tidigare okända elever från skolan, i sin tur ledde detta till ökad självkänsla hos eleverna.

I tidigare nämnda studien av Doherty och Taylor (2007) indikerade flertalet respondenter att fysisk aktivitet bidrog till ett psykosocialt- samt fysiskt välbefinnande, att de får bekanta sig med den kanadensiska kulturen samt att det får möjlighet att utveckla sina engelska språkkunskaper då aktiviteterna oftast sker i interaktion med elever som har engelska som förstaspråk (Doherty & Taylor, 2007).

3 Metod

Nedanstående avsnitt kommer att redogöra för studiens metodologiska utgångspunkter och genomföranden.

3.1 Metoddesign

En kvalitativ inriktning har valts då syftet med studien är att få en djupare bild av hur nyanlända elever upplever undervisningen i idrott och hälsa (Lagerholm, 2010, Dalen, 2015). Den empiriska data som ligger till grund för studien har inhämtats genom semistrukturerade intervjuer där frågorna varit förutbestämda men ej förekommit i samma ordning utan anpassats utefter samtalens gång (Patel & Davidsson, 2011). Intervjuerna har utgått från en intervjuguide (bilaga 4) som författarna av denna studie har skapat utifrån studiens syfte och frågeställningar. Intervjuerna började med inledande bakgrundsfrågor i syfte att få en bild av respondenternas bakgrund samt att ge tillfälle för respondenten att känna sig bekväm i intervjusituationen. Bakgrundsfrågorna har hög grad av strukturering samtidigt som huvudfrågorna i lägre grad är strukturerade, vilket gör att respondenterna ges ett större svarsutrymme gällande huvudfrågorna (Patel & Davidsson, 2011). I intervjuguiden har huvudfrågorna brutits ned till mer konkreta frågor. Detta har gjorts för att underlätta intervjusamtalet utifall att språkförbristningar skulle ske. Dock användes inte alltid alla dessa frågor vid varje intervju då respondenternas språkkunskaper varierade.

3.2 Urvalsprocess

De sex respondenter som ligger till grund för studiens data har valts utifrån följande kriterier: de har utifrån skollagens kriterier räknats som nyanlända under tiden de gick i högstadiet eller gymnasiet samt att de alla har läst efter antingen grundskolans (Skolverket, 2019) eller gymnasiets (Skolverket, 2011) läroplan som kom ut 2011. Respondenterna kontaktades utifrån ett bekvämlighetsurval (Hassmén & Hassmén, 2008). Tre av respondenterna kändes sen tidigare till av författarna till studien och kontaktades via mejl. Resterande tre respondenter kontaktades via bekanta lärare utifrån ovanstående kriterier. Därefter togs även kontakt med dessa respondenter via mejl. Antalet respondenter har valts utifrån studiens begränsade tidsram då mer tid till att analysera materialet har prioriterats. Detta då den kvalitativa metoden syftar till att ge en djupare inblick i ett visst fenomen (Kvale & Brinkman, 2014).

3.3 Deltagare

Respondenterna för studien består av två kvinnor och fyra män. Fyra av respondenterna läser idag på gymnasiet och de resterande två av har nyligen gått ut gymnasiet. Respondenterna har erfarenheter från sex olika skolor i Stockholmsområdet. Alla sex respondenter kom till Sverige när de var 14–15 år gamla. Respondenterna har varierad erfarenhet gällande tidigare skolbakgrund. Vad det gäller tidigare erfarenheter inom idrott och hälsa har ingen av respondenterna erfarenheter som liknar undervisningen i den svenska skolan. Deras tidigare erfarenheter har varierat från att de inte varit i kontakt med någon undervisning som liknat det svenska skolämnet idrott och hälsa till att de haft någon form av fysisk aktivitet som inte varit betygsgrundande. Respondenterna är uppväxta i något av följande länder: Afghanistan, Kazakstan, Iran, Pakistan eller på Filippinerna.

3.4 Genomförande

Innan datainsamlingen genomfördes en pilotintervju. Syftet med att genomföra en pilotintervju var att pröva intervjuguiden samt att se om frågorna var lämpliga utifrån studiens syfte och frågeställning (Patel & Davidsson 2011). Respondenten till pilotintervjun uppfyllde studiens urvalskrav och då inga korrigeringar gjordes i intervjuguiden ingår även data från pilotstudien i studiens resultat.

Den första kontakten med respondenterna togs via mejl för att vidarebefordra information om studien samt att bestämma tid och plats för intervjun. De första tre intervjuerna genomfördes således på elevernas respektive skola samt på ett bibliotek. Övriga tre intervjuer skedde via det digitala verktyget Zoom på grund av Covid-19 då Folkhälsomyndigheten avrådde från att interagera med människor utanför hemmet. Vid varje intervju via Zoom närvarade båda författarna till studien och var och en av respondenterna. Vid dessa intervjuer användes videokamera för att skapa en god förutsättning för interaktion utifrån rådande situation, vilket möjliggjorde för ögonkontakt och icke verbal kommunikation (Dalen, 2015). Enbart ljudinspelning användes under alla sex intervjuer vilket skedde med hjälp av ljudinspelning via mobiltelefon. Båda uppsatsförfattarna spelade in respektive intervju, detta för att säkerhetsställa att ljudupptagning skett. Fördelen med att använda ljudinspelning grundar sig i att det underlättar för bearbetning av materialet då det går att lyssna om intervjuerna ett flertal gånger (Kvale & Brinkman, 2014). Samtliga intervjuer pågick i 35–50 minuter. Därefter har vi transkriberat intervjuerna. Transkriberingarna har avkodats för att behålla respondenternas anonymitet (Lagerholm, 2010). Författarna transkriberade tre intervjuer var,

detta på grund av studiens tidsomfattning. Därefter jämfördes transkriberingen med ljudfilerna, detta för att kontrollera om transkriberingen stämmer överens med respondenternas redogörelse (Dalen, 2015).

3.5 Avgränsning

Avseende studiens teoretiska ramverk har vissa avgränsningar gjorts. Gällande det sociokulturella perspektivet på lärande har vi valt att fokusera närmare på Vygotskijs Zone of Proximal Development (Gibbons, 2010). I relation till gymnasieskolans värdegrund har avgränsningar gjorts då relevanta delar för studien redovisas. Hela värdegrunden finns att se i bilaga 5.

3.6 Analysprocess

Efter transkriberingen analyserades materialet utifrån en innehållsanalys. Innehållsanalys används främst för att kategorisera resultatet efter teman som anses vara av intresse för studien (Hassmén & Hassmén, 2008). Analysen grundar sig i att identifiera teman utefter den data som samlats in. De teman som skapats för analysen har utgått från studiens teorier och frågeställningar. Analysprocessen startade genom att bearbeta materialet ett flertal gånger genom att lyssna och läsa igenom transkriberingarna. Detta för att få en djupare och mer nyanserad bild av den insamlade datan (Hassmén & Hassmén, 2008). Genom bearbetningen av transkriberingen kunde en del av textmaterialet sorteras bort då det inte ansågs relevant i relation till studiens syfte och frågeställningar. Resterande transkriberingar jämfördes sedan med varandra och gemensamma teman identifierades. Fyra övergripande teman identifierades och presenteras i resultatet. (Se avsnitt 4.) Under varje tema presenteras resultatet i form av citat och löpande text samt att varje tema har en tillhörande tabell (se tabell 1–4) där meningsbärande citat presenteras. (Hassmén & Hassmén, 2008 s.). I tabellerna presenteras även citaten i form av kondenserade meningar som sedan kodats för att skapa en tydlig bild av fenomenen. Vidare har resultatet analyserats utifrån det sociokulturella perspektivet på lärande samt utifrån gymnasieskolans värdegrund.

3.7 Forskningsetiska aspekter

Forskning som görs utifrån ett humanistiskt perspektiv ska förhålla sig till fyra huvudkrav gällande forskningens etiska riktlinjer (Vetenskapsrådet, 2017). *Informationskravet* är ett av de fyra kraven vilket innebär att forskaren informerar respondenten om studiens syfte. Det andra

kravet är *samtyckeskravet*, detta krav stärker respondentens rätt att själv bestämma över sin medverkan i studien. Det tredje kravet är *konfidentialitetskravet*, vilket innefattar att all information som ges av respondenten ska förvaras med sekretess. Respondenternas anonymitet har försäkrats då respondenternas personuppgifter endast har förvarats på vardera författares dator och raderas när betyg för uppsatsen är registrerat i Ladok. Information som kan bindas direkt till respondenterna figurerar varken i transkriberingsmaterialet eller i det slutgiltiga resultatet. Det fjärde kravet är *nyttjandekravet* och det tar hänsyn till att den data som samlats in endast kommer att användas enbart i detta forskningssyfte (Patel & Davidsson, 2011, Hallin & Helin, 2018).

Innan intervjuerna har varje enskild respondent tagit del av ett informationsbrev (bilaga 2) där de tillhandahållits information om samtliga ovanstående krav. Genom att signera eller muntligt bekräfta samtycke för studien (bilaga 3) har respondenterna bekräftat att de mottagit informationen gällande studien och dess etiska riktlinjer samt att de gett sitt godkännande till att delta i studien. Då respondenterna för studien var 15 år eller äldre behövde endast respondenternas samtycke till att delta till studien (Vetenskapsrådet, 2017).

Enligt ovanstående tillvägagångssätt har studien tagit hänsyn till dataskyddsförordningen (GDPR).

3.8 Tillförlitlighet och trovärdighet

Föreliggande studie syftar till att ta reda på hur nyanlända elever upplever att de har kunnat tillgodogöra sig utbildningen i idrott och hälsa. Den empiriska data till studien har samlats in genom intervjuer med nyanlända elever. Studiens tillförlitlighet stärks då detta sågs som den mest lämpade metoden för att mäta det studien är avsedd att mäta (Hassmén & Hassmén, 2008). För att ytterligare stärka studiens tillförlitlighet har forskningsprocessen beskrivits från problemformulering fram till resultatredovisning. Denna process beskrivs för att ge läsaren en tydlig bild av studiens tillvägagångssätt och därmed kunna göra en egen bedömning kring studiens tillförlitlighet (Patel & Davidsson, 2011).

Studiens båda författare närvarade vid samtliga intervjuer för att registrera och spela in intervjusvaren. Ljudupptagningen har underlättat bearbetningsprocessen och båda författarna har lyssnat igenom materialet ett flertal gånger vilket har gjorts för att säkerhetsställa att transkriberingen av materialet har uppfattats korrekt. Valet av att båda författarna till studien medverkat i ovanstående processer ökar studiens trovärdighet (Patel & Davidsson, 2011).

Resultatet för studien presenteras i löpande text samt med hjälp av citat från intervjuerna detta för att ge läsaren en bredare bild och möjlighet till att själv tolka studiens trovärdighet (Patel & Davidsson, 2011).

4 Resultat

Resultatet som presenteras nedan avser att besvara studiens frågeställningar vilka är;

- Vad upplever nyanlända elever har begränsat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa samt vilka konsekvenser har dessa begränsningar medfört?
- Vad upplever nyanlända elever har främjat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?
- Vad upplever nyanlända elever hade kunnat fungerat bättre i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?

Under analysen identifierades fyra olika teman vilka är: begränsande faktorer, konsekvenser av begränsande faktorer, främjande faktorer samt möjligheter till främjande faktorer. Resultatet presenteras utifrån dessa teman som tillsammans besvarar studiens frågeställningar. Under varje tema konkretiseras resultatet ytterligare i form av tabeller (se tabell 1–4). I tabellerna har bärande citat från intervjuerna konkretiserats vilket presenteras genom koder för att ytterligare visa på vilka upplevelser respondenterna erfarit från ämnet idrott och hälsa.

4.1 Begränsande faktorer

Följande avsnitt beskriver begränsande faktorer i relation till frågeställningen: Vad upplever nyanlända elever har begränsat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa samt vilka konsekvenser har dessa begränsningar medfört?

Under intervjuerna framkom det ett flertal problem i relation till hur nyanlända elever upplever tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa. Majoriteten av respondenterna ansåg att lärarens sätt att kommunicera med eleverna var en faktor som var bristfällig och påverkade de nyanlända elevernas möjlighet till att aktivt kunna delta under idrott och hälsa lektionerna. En av respondenterna beskriver problemet på följande vis *”Jag har alltid liksom svårt att förstå min lärare, alltså hon pratade ju väldigt snabbt även om mina klasskamrater bad henne att prata sakta sen så började hon prata snabbt igen.”* En annan respondent vittnar om otydlighet och bristande förmåga att förklara *”Han var inte tydlig vad man ska göra. Bara gjorde, varför ska man göra den?”* Ytterligare en respondent exemplifierar lärarens sätt att instruera och kommunicera med eleven. *”...dom fattade inte vad jag sa så det blev ännu mer stressig situation och då var läraren upptagen mest med hela klassen, mest med de ordinarie eleverna, inte med mig så det saknades det här förklarandet från lärare och från klasskamrater som man egentligen borde få”*.

Flertalet respondenter upplever att det är de nyanlända elevernas ansvar att komma in i gruppen vilket respondenterna anser är en problematisk aspekt till att kunna trivas och aktivt delta i ämnet idrott och hälsa. En respondent redogör för att läraren såg utanförskapet men gjorde inte något inget åt det. *"Han, han gjorde det. Eller han uppmärksammade det fast inte gjorde något åt det..."* En annan respondent vittnar om att ansvaret ligger på eleven att komma in i gruppen. *"Eh, men sen så sa han att man det kanske är ni som inte visar initiativ och det inte ni som kanske... eh, men vi kunde inte språket och det var svårt..."*

Vidare redogör majoriteten av respondenterna att lärarna inte har tagit hänsyn till elevernas tidigare erfarenheter av skolämnet idrott och hälsa. Majoriteten av respondenterna vittnar om att varken teoretiskt eller praktiskt arbete har anpassats utefter respondenternas behov. En respondent förklarar det på följande vis *"Jag tycker att det är svårare för att jag har aldrig läst om det så... och jag kan inte heller relatera till det."*

Respondenterna redogör även för att teorin i relation till ämnet i idrott och hälsa är svårt, mycket på grund av att respondenterna inte har haft idrottsundervisning under sin tidigare skolgång. *"...Ja och det var svårast asså. Asså även svårare än själva svenskämnet eller kemi. Så det var svårast tycker jag för att jag visste inte vad läraren menar och jag fick inte bra förklaring heller av modersmålläraren vad är för att hjälpa oss. Så det var jävligt svårt grej och läsa för sig själv. Fick inte så mycket information och eftersom jag inte hade tidigare skolarbete eller såna saker så hade jag riktigt problem. Vad ska jag göra, hur ska jag göra?"*

I relation till elevernas tidigare erfarenheter nämner majoriteten av eleverna att simning var ett nytt och komplext kunskapskrav som de skulle klara av. Flertalet av respondenterna hade inte några tidigare erfarenheter av simning. *"...i skolan så fick vi inte så, lära oss simma eller, det var, dom bara tog de där provet. Att vi skulle kunna simma 200-meter."*

Vidare nämner flertalet respondenter att språket är ett hinder för att delta i ämnet idrott och hälsa. Problemet bottnar i språkförbistring hos eleverna samt lärarens sätt att bemöta och stötta dem. I relation till lärarens sätt att bemöta och stötta eleverna har flertalet respondenter redogjort för att lärarens instruktioner endast skedde på svenska med ett komplext språk som innefattade nya termer och som respondenterna inte har några tidigare erfarenheter från. En elev hanterade det engelska språket väl men antydde att det var problematiskt att fråga på engelska då termerna som används inom idrott och hälsa var något nytt för respondenten *"Enda problemet var att man visste inte vad man skulle fråga"*.

Ytterligare ett problem som har identifierats utefter respondenternas redogörelse är att hälften av respondenterna som intervjuats hade gått i förberedelseklass. Respondenterna hade

sin idrottsundervisning i den ordinarie klassen, alltså delades förberedelseklassen upp efter elevernas ålder. Respondenterna vittnar om att det var problematiskt att delta i idrottsundervisningen tillsammans med den ordinarie klassen, mycket på grund av att förberedelseklassen splittrades upp under ämnet idrott och hälsa. Problematiken grundar sig också i att undervisningen inte var anpassad efter deras förutsättningar och behov. *“I förberedelseklassen så var det, vi kände oss jätte vad ska man säga bra, bekväma var vi. Eh och vi ville inte gå någonstans och så. Eh och sen när vi gick dit så blev det här situationen att man inte kände sig helt bekväm med andra svenskar ordinarie klassen och eh sen så fick man komma hit och säga det till läraren också, att man inte trivdes.”*

Tabell 1. Begränsande faktorer

Meningsbärande enhet från intervjun	Kondenserad mening	Koder
<i>”När jag inte förstod, eh ja... när dom pratade bara och inte visade kroppsligt, där dom bara stod still och pratade. Det jag såg var bara att munnen rörde sig. Det var allt jag såg.”</i>	Lärarens sätt att instruera och kommunicera med elevgruppen	Bristande kommunikation
<i>“..att läraren ska göra så här att dom eh.. så tex jag kunde vara med, göra någonting för att jag ska känna mig in i den gruppen... En av dom största problem var att vi inte fick känna oss bekväm med andra elever.”</i>	Läraren gör inget för att respondenten ska känna samhörighet till gruppen	Bristande ledarskap
<i>”... jag hade inte varit i någon skola förut så jag visste inte... hade ingen information... så jag var blind.”</i>	Ingen hänsyn till elevens förutsättningar, behov och tidigare erfarenheter	Bristande anpassning
<i>“Men som sagt, det var språket som spelade en stor roll, och när man inte kan språket så får man inte särskilt mycket stöd.”</i>	Läraren tog ingen hänsyn till elevens språkkunskaper	Bristande stöttning

<p><i>” Alla hade sina inneskor, uteskor och så nu vet jag vad det är och så men då visste jag inte. Så såna saker var ett stort problem, till exempel om vi sprang och jag var typ barfota och så”</i></p>	<p>Väsentlig information förmedlas inte fram till eleven</p>	<p>Bristande information</p>
---	--	------------------------------

4.2 Konsekvenser av begränsande faktorer

Följande avsnitt beskriver konsekvenserna av begränsande faktorer i relation till frågeställningen: Vad upplever nyanlända elever har begränsat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa samt vilka konsekvenser har dessa begränsningar medfört?

Respondenterna redogör för konsekvenser av de problem som de har uppmärksammat under lektionerna i ämnet idrott och hälsa. Konsekvenserna av problemen har lett till att respondenterna upplevt att läraren har svårt att inkludera eleverna vilket leder till att de har svårt att aktivt kunna delta under lektionerna *”Ja, man kände inte sig med gruppen eller man kände sig alltid ute”* och *”Det gjorde att jag alltid stack ut och jag kunde inte delta på saker som de andra.”*.

Två av respondenterna redogör för konsekvenser angående hur skolan har valt att bedriva sin simundervisning. Konsekvenserna i relation till att eleverna inte har fått tillräcklig simundervisning bottnar sig i att en respondent fick hitta egna verktyg till att lära sig att simma. Den andra respondenten kan fortfarande inte simma då den endast fick tio simlektioner på sig att lära sig. Detta är problematiskt då respondenten aldrig tidigare har simmat. *”Och jag kunde inte simma heller så jag var tvungen å lära mig utanför skola.”*.

Flertalet respondenter vittnar om att det är svårt att aktivt delta i undervisningen på grund av flertalet faktorer. En respondent hade inte materialet som behövdes för att kunna delta under lektionen *“Det fanns inget att låna så det var också ett problem att man kunde inte riktigt delta i de flesta aktiviteter”* En annan respondent redogör för att den inte har fått de verktyg och den kunskap som behövs för att kunna delta *”...så det var oftast att jag bara stod där och när man inte kunde hantera bollen så stirrade alla klasskamrater på mig. Så det var jätteskämmtigt.”*.

Flertalet respondenter redogör även för att läraren inte har tagit den tid som eleverna behöver för att ta till sig kunskaperna, bland annat genom att eleverna inte fått möjlighet till att ställa frågor *”...man hade ju inte det och man hade ju inte så mycket tid att komma in mitt i*

lektionen och fråga så att han förklarade för ordinarie klassen väntar ju på undervisning också. Så oftast frågade jag bara i slutet av lektionen, liksom något jag undrade om eller i början”. En annan respondent redogör för liknande problematik samtidigt som den tog på sig ansvaret att lösa problemet på egen hand “Ja men som sagt jag försökte göra det, jag försökte fråga innan lektionen började så att eh för jag visste att jag kommer inte förstå... Jag fick lösa det själv”.

Majoriteten av respondenterna vittnar om lärarens brist i språk och kommunikation och dess konsekvenser, respondenterna anser att det blir svårt att ta till sig samt vara med i undervisningen “Då var det jättesvårt för jag var helt nyanländ liksom, jag kom precis och kom dit och vi fick möjlighet att gå dit men jag fattade ingenting, jag fattade inte vad läraren säger.”.

Tabell 2. Konsekvenser av begränsande faktorer

Meningsbärande enhet från intervjun	Kondenserad mening	Koder
<i>”... man fattade ingenting, ingen fattade oss, ingen ville prata med oss om man inte kan språket, lärarna brydde sig inte.”</i>	Varken lärare eller övriga elever tar ansvar för att alla ska känna sig sedda	Ingen samhörighet
<i>”Asså jag brukar ju inte, jag vågar liksom inte gå och spela aktivt för att jag vill inte liksom vara anledningen till att min grupp förlorar och sådär”</i>	Rädsla att förstöra för övriga elever	Dåligt klassrumsklimat
<i>”Och det är bara jag som inte fattar så ingen ställer något uppmärksamhet emot mig, så jag gjorde bara det jag såg och det, jag fattade inte vad för spel dom gör trots att för dom var det okej, eller det var nått vanligt”</i>	Svårt för eleven att delta aktivt under lektionen p.g.a. bristande instruktion och information	Passivt deltagande

<p><i>”Jaa och även om vi spelar tillsammans så är det fortfarande svårt för mig för att jag är den enda nyanlända i klassrummet. Det är liksom alla svenskar så det var svårt att komma med i idrotten”</i></p>	<p>Eleven upplever en vi och dom-känsla</p>	<p>Exkludering</p>
--	---	--------------------

4.3 Främjande faktorer

Följande avsnitt beskriver främjande faktorer i relation till frågeställningen: Vad upplever nyanlända elever har främjat dem i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?

Hälften av respondenterna anser att de har med sig positiva upplevelser av simundervisningen till skillnad från övriga respondenter. I en av respondenternas fall gavs eleverna möjlighet till att kontinuerligt fortsätta simundervisningen tills att de nått målen. *”Vi fick liksom gå på nån simlektion, fick tio simlektion och dom som inte klarade av fick tio till”*. Två andra respondenter vittnar om positiva upplevelser gällande simundervisningen. Den ena då de fick könsuppdelad undervisning *”Så då sa läraren att det finns flickgrupper också, jag blev jätteglad så jag gick dit, jag var där i två veckor”* och den andra då undervisningen var anpassat efter språkkunskaper *“...delade oss i små grupper, så dom som pratade persiska fick vara med i en grupp...”*.

Vidare exemplifierar två av respondenterna om hur dessa har fått med sig kunskaper från ämnet idrott och hälsa och hur respondenterna kan använda sig av kunskapen i vardagen *”Idrott är jätteviktigt för alla men speciellt för nyanlända eftersom man kommer till ett nytt land med en helt ny kultur... Idrotten kan hjälpa jättemycket för att må bra, må bättre.”* samt *”Jag tycker liksom att när man, när jag tränade i mitt fall hjälpte det väldigt mycket. Att jag kunde koncentrera mig på vanliga lektioner”*.

Respondenterna redogör för vad som har fungerat bra för eleverna avseende instruktioner av nya moment. Majoriteten av respondenterna vittnar om att när läraren visar praktiskt och använder kroppsspråket är det lättare för eleverna att förstå. En respondent förklarar på föreliggande sätt *“Hon frågade alltid och hon visade, hon själv visade alltid, liksom hon först sa det här steget, hur vi ska göra så visade så vi satt och lyssnade.”*. Trots att eleverna inte behärskade det svenska språket fullt ut kunde läraren ändå instruera eleverna på ett sätt så att eleverna förstod *”Det var mycket att visa så även om man inte förstod språket så visade*

läraren alltid” och ”Det spelade ingen roll vad han eller hon sa till mig. Jag förstod inte, aldrig. Men han kunde visa i praktiken. Man ser. Man förstår det lite”.

Respondenterna vittnar om andra positiva faktorer som underlättat för dem att delta i undervisningen. Respondenterna är eniga om att när läraren tydliggör syftet och målet med lektionen genererar det i en större förståelse. Vidare redogör respondenterna om att ha en bra relation till sin lärare, där läraren har tagit hänsyn till elevens välmående och visar ett engagemang samt tar sig tiden att se eleven.

Vidare vittnar en respondent om att läraren har gett eleven möjlighet att uttrycka sig med kroppen istället för med ord vilket har gjort att eleven kan delta efter bästa förmåga. *”Jag gillar idrottlektioner jättemycket. Det är en lektion som man kan uttrycka sig med kroppen, inte bara med munnen så det är lättare för mig att uttrycka under idrottslektionen än under andra lektioner”.*

De tre respondenter som inte har gått i förberedelseklass har istället gått på språkintruktionsprogrammet. Dessa respondenter har fler positiva erfarenheter av idrott och hälsa. Dessa tre vittnar om en större samhörighet i gruppen samt att läraren har tagit hänsyn till elevernas kunskap och lagt undervisningen på en nivå som är utmanande och möjlig för alla att kunna delta i. *“...och sedan så i språkintrö, det var som sagt mycket lättare, vi hade klasskamrater, jag hade klasskamrater som kunde mitt språk så om dom fattade så fattade vi också. Eh och då som sagt, här var inte den ordinarie klassen utan alla var från språkintrö så det är därför, det var mycket lättare och läraren förklarade mycket bättre och eleverna har alltid sagt att om man inte förstår det så kunde läraren förklara.”.*

Tabell 3. Främjande faktorer

Meningsbärande enhet från intervju	Kondenserad mening	Koder
<i>”...dom bokade en vad heter det, en simlärare då var det många som klarade av och lärde sig simma. Det var liksom jag tycker att det var den professionella hjälpen och så hade vi en tolk”</i>	Undervisningen har anpassats efter elevens behov och förutsättningar	Anpassning

<i>"Asså han visade med kroppen hur vi ska liksom göra med våra ben, våra kroppar och våra händer. Det blev lättare då med kroppsspråket, han visade att så här ska det vara."</i>	Eleven upplever att läraren är noga med att instruera med kroppen	Kroppsspråk
<i>"... om jag hade en dålig dag sa han okej, om du inte kan komma på lektionen, gör istället en inlämningsuppgift... Det kändes inte som att jag var tvungen att gå på lektionen... Så nästa gång gick jag med glädje istället för att bli tvungen"</i>	Läraren tar hänsyn till elevens välmående och självkänsla	Förståelse
<i>"Hon frågade alltid om man inte förstod och hon frågade varje steg så frågade hon förstår ni? Och då vill man ju säga om man inte fattar, då vågar man ju säga om läraren frågar annars så vågar kan inte säga det för man tänker att alla andra kanske fatta."</i>	Läraren uppmärksammar eleven och välkomnar den till att ställa frågor	Dialog
<i>"...dom själva gå igenom till exempel en powerpoint och också säger till oss att syftet med den här till exempel lektionen är att ni ska gå ut till exempel springa fem kilometer och sen beskriva hur det känns till exempel."</i>	Läraren tydliggör för eleven om vad som förväntas av den	Tydlighet

4.4 Möjligheter till främjande faktorer

Följande avsnitt beskriver möjligheter till främjande faktorer i relation till frågeställningen: Vad upplever nyanlända elever hade kunnat fungerat bättre i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?

Flertalet respondenter anser att om de hade givits möjlighet till att använda bildstöd eller animationer hade det underlättat för dem att ta till sig ny kunskap i ämnet idrott och hälsa. Detta framkommer i följande citat *"Att kanske göra animationer... ett skelett, det hjälper jättemycket"* och *"Ja, ja det tycker jag. Då vet man vad man ska göra liksom. Till spel och man*

har ingen aning om vad man ska göra” samt “... ja faktiskt jättemycket, ja det borde läraren göra kanske”.

Respondenterna anser även att mindre elevgrupper hade varit positivt för eleverna i flera bemärkelser. ”Jag tycker liksom att mindre grupper skulle vara nått liksom eftersom som nyanländ med nytt språk behöver man mer hjälp och stött” och ”Man kan dela dom i små grupper, att det finns möjlighet att kunna få hjälpen man behöver liksom”.

Respondenterna önskar också att läraren på ett eller annat sätt försöker ge eleverna verktyg att förstå genom att förklara på ett tydligare sätt “Alltså om läraren vet att det är någon som har lite svårt att förstå saker och ting så bör dom gå och dubbelkolla om eleven har förstått allting” samt “Ja precis, det är mycket viktigt att visa och fråga alltid om man verkligen fattar och fråga klassen. Att det går lite långsamt och inte så fort”. Andra respondenter antydde även att mer stöttning på modersmålet i form av modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmålet eller användning av tolk hade underlättat för respondenterna. “Men om dom hade tagit någon tolk eller något som i början så kanske det underlättat mycket” och “... ja det hade varit mycket lättare såklart”.

Respondenterna anser även att lärarna måste ta mer hänsyn till gruppdynamiken och se till att alla elever syns, trivs och att alla elever känner en samhörighet med gruppen. “... att det har en grupp som dom trivs med. För att om vi liksom spelar i lag då är det bra att man kan samarbeta och sånt där.”. En annan respondent exemplifierar det på föreliggande sätt “...det spelar ingen roll från vilken kultur och vilken etnicitet du är och att alla ska vara likadana. Så att du ska känna dig, att det här är jag är en del av den här gruppen och alla andra elever också.”. Grupparbeten gällande den teoretiska delen av idrott och hälsa är något som respondenterna anser skulle gynna dem. En av respondenterna uttrycker följande “Ja, dom andra kan språket mycket bättre än mig så kanske jag förstod nånting men jag inte kunde beskriva det på svenska så... på något sätt skulle jag förklara för dom och sen kan, kunde dom skriva på svenska på ett bättre sätt”.

Flertalet respondenter föreslår att eleverna bör tilldelas information innan idrottslektionerna samt att tydliggöra för syfte och mål med lektionen “Ja det skulle jag, oja och sen fick man informationen, vad ska man ha med sig och hur ja, typ kläder, skor och sånt.” samt “...ja och förklara på ett sätt som har med idrott och hälsa, som förstår alltså. Alltså om du förklarar någonting som jag inte vet alls om, jag har ingen erfarenhet och så. Förklara så det är bättre att förklara så tydligt som möjligt”.

Alla respondenter var eniga om att det skulle uppskattas om eleverna gavs möjlighet att visa någon lek eller spel från respektive respondents kultur. *”Det vore bli jättekul tycker jag...det vore bli jättebra men ja. Jag tycker det är bra om det är så”* och *”Det vore ju roligt, att bara berätta och förklara, om någon frågar så är det alltid kul att, eh, att säga och visa”* samt *”Det skulle vara, ja det skulle ha varit kul faktiskt, att jag kunde dela.... Men om jag hade fått chansen att dela dom eller göra samma aktivitet igen här i Sverige, det skulle vara kul.”*.

Tabell 4. Möjligheter till främjande faktorer

Meningsbärande enhet från intervju	Kondenserad mening	Koder
<i>”Det skulle kännas jättebra att visa sin kultur och vad man kan, det skulle kännas jättebra!”</i>	Eleven skulle uppskatta att dela med sig av lekar och spel från hens kultur	Tidigare erfarenheter
<i>”Men om dom hade använt sig av bilder eller så hade dom tagit något som förklarade exempel som dom nya sporten som vi gjorde liksom”</i>	Eleven önskar att få mer stöttning i ämnet i form av bildstöd eller animationer	Bildstöd
<i>”Mindre klasser, ja just det. Jag tror det hade varit bättre och för när det är mindre människor så förstår man kanske bättre undervisningen och genomgången och när det är mindre man kanske kan fråga eller det blir kanske att man skäms inte så mycket och att man vågar”</i>	Eleven skulle känna sig tryggare i en mindre grupp och därmed kunna ta till sig undervisningen bättre	Mindre elevgrupp
<i>”Liksom om det fanns nån som kan liksom ens modersmål bra och sen så svenska då skulle det vara en bra hjälp”</i>	Eleven skulle uppskatta om den fick möjlighet att använda sitt förstaspråk i relation till undervisningen	Studiehandledning på modersmålet
<i>“...därför att vi får möjligheten att diskutera och lära alltså förstå något på olika sätt liksom”</i>	Eleven skulle önska att grupparbeten förekommer så att de får möjlighet att dela erfarenheter/kunskap	Grupparbete

<p><i>“Jag vet inte vad men det ska bli en kemi mellan andra elever och den ensamkommande eller den invandrare. Det ska bli en slags kontakt mellan dom. De ska inte känna sig ute.”</i></p>	<p>Eleven ser som förslag på att läraren skulle fokusera mer på trivsel och sammanhållning i ämnet</p>	<p>Relationer</p>
<p><i>“... för att man kan förbereda lite om det finns någon information som är nytt”</i></p>	<p>Eleven önskar att få information innan lektionen för att kunna vara förberedd och aktivt kunna delta.</p>	<p>Information</p>

5 Diskussion

I följande avsnitt kommer studiens resultat diskuteras utifrån studiens teoretiska ramverk tillsammans med den tidigare forskningen. Därefter diskuteras även studiens metodologiska val samt att studiens slutsatser presenteras och avslutningsvis ges förslag på vidare forskning.

5.1 Resultatdiskussion

Här nedan kommer resultatet att diskuteras utifrån fyra olika teman vilka är begränsande faktorer, konsekvenser av begränsande faktorer, främjande faktorer samt möjligheter till främjande faktorer.

5.1.1 Begränsande faktorer

I resultatet framkom det ett flertal problem som respondenterna upplever i relation till ämnet idrott och hälsa. Nedan diskuteras de meningsbärande enheterna som finns i tabell 1 (se avsnitt 4.1).

Ett problem som har identifierats utifrån resultatet är brister i hur läraren instruerar och kommunicerar med elevgruppen. Inom det sociokulturella perspektivet på lärande krävs det ett samspel mellan individen och dess omgivning för att lärande ska kunna uppnås (Säljö, 2014). Utifrån respondenternas upplevelser av bristande kommunikation och interaktion från läraren skulle det kunna innebära att det blir svårt att uppnå en god lärandemiljö.

I gymnasieskolans värdegrund framkommer det tydligt att undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för kulturell mångfald (Skolverket 2011). Ett problem som identifierats och som flertalet respondenter redogjorde för var lärarens brister i att få eleverna till att känna en samhörighet till elevgruppen. Nilsson och Axelsson (2013) redogör för att alla som verkar inom skolan ska ha ett arbetssätt som inkluderar och berör sociala och kulturella processer. Detta ska bidra till att relationerna mellan majoriteter och minoriteter utvecklas. Utifrån respondenternas redogörelser går det att konstatera att ett inkluderande arbetssätt är något som inte har genomstrukturerat undervisningen.

Respondenterna vittnar om att ingen hänsyn togs gällande deras olika förutsättningar och behov under idrott och hälsa- lektionerna vilket vi ser leder till bristande anpassning i undervisningen. Även respondenterna i Bouakaz och Bunars (2015) studie vittnar om liknande problematik. Att undervisningen ska anpassas utefter elevernas kunskaper, behov och förutsättningar är något som framkommer i skolans värdegrund (Skolverket, 2011).

Flertalet av respondenterna upplever att lärarna inte tog hänsyn till deras språkkunskaper och därav ansåg de sig inte få den stöttning som de behövde för att kunna delta i undervisningen. Det framkommer även i Nilsson och Axelssons (2013) studie att eleverna inte ges det stöd som de har behov av. Enligt Säljö (2014) är stöttning och Vygotskijs ZPD en stor del av lärprocessen och något som behövs för att individen ska kunna utveckla sitt lärande. Läraren behöver därav känna till elevernas befintliga språk- och kunskapsnivå för att kunna utforma en stöttande och utmanande undervisning (Säljö, 2014). Utifrån majoriteten av respondenternas svar har stöttning varit frånvarande i undervisningen.

I resultatet framkommer det att flertalet av respondenterna inte kan delta på idrott och hälsa-lektionerna på grund av bristande information. Detta leder bland annat till att eleven inte vet vilken typ av utrustning hen behöver till en specifik aktivitet. Även Doherty och Taylor (2007) pekar på att bristande eller ingen utrustning leder till ett uteblivet deltagande. Föreliggande resultat visar på vikten av att väsentlig information når fram till varje elev för att alla ska ges samma möjligheter till att kunna delta och utveckla kunskap vilket går att läsa i gymnasieskolans värdegrund (Skolverket 2011).

5.1.2 Konsekvenser av begränsande faktorer

Diskussionen kring de konsekvenser som resultatet visar kommer att göras utifrån de meningsbärande enheterna som finns i tabell 2 (se avsnitt 4.2).

Flertalet av respondenterna upplevde att de inte kände någon samhörighet till den övriga elevgruppen, vilket grundar sig i att läraren inte tog något ansvar för att alla elever skulle känna sig delaktiga. Kate Ferguson- Patrick (2020) anser att varje enskild elev ska fylla en funktion i lärprocessen vilket leder till att den känner sig sedd och delaktig. I värdegrunden går det även att läsa att eleverna ska få utveckla kunskaper i interaktion med andra elever (Skolverket 2011).

Känslan av att hindra och ta tid från övriga elever i idrott och hälsa-undervisningen är något som flertalet av respondenterna vittnade om. Dessa respondenter upplevde även att de inte fick någon stöttning eller anpassning i undervisningen utifrån deras förutsättningar. Detta visar på att om det inte finns någon naturlig stöttning i klassrummet så kan eleverna uppleva att de tar tid från andra elever och hindrar undervisningen. Om undervisningen utgår från att se till varje individs ZPD skulle stöttning ske kontinuerligt i klassrummet och bli en mer naturlig del av undervisningen (Gibbons, 2010).

Respondenterna upplevde att det var svårt att delta aktivt på grund av lärarens sätt att ge instruktioner. Problemet grundar sig även i att flertalet moment är nya för respondenterna

vilket bidrar till problematiken. Passivt deltagande på grund av att aktiviteten är ny för individen är även ett problem som Doherty och Taylor (2007) uppmärksammar i sin studie. En helt ny lärsituation för eleven kräver att hen får den information som behövs, vet hur den informationen ska användas samt vad som förväntas utifrån sammanhanget (Säljö, 2014). Detta ställer krav på läraren och omgivningen att förse eleven med den information och verktyg hen behöver för att kunna delta i den nya lärsituationen.

Vanligt förekommande var att respondenterna upplevde sig exkluderade i idrott och hälsa-undervisningen. Känslan av att bli exkluderad grundar sig i flertalet av fallen att respondenterna upplever att undervisningen är utformad på ett vis som gör det svårt att komma in i gruppen. Om stöttning ges utifrån elevernas befintliga kunskapsnivå i interaktion tillsammans med övriga elever kommer eleverna att kunna känna ett större engagemang för uppgiften och nya relationer kan skapas (Ritchie & Gaulter 2020).

5.1.3 Främjande faktorer

De positiva upplevelserna som respondenterna har från ämnet idrott och hälsa kommer här nedan att diskuteras. Diskussionen görs utifrån de meningsbärande enheterna som finns i tabell 3 (se avsnitt 4.3).

I relation till elevernas simundervisning vittnade en respondent om att undervisningen har anpassats efter hens språk och kunskapsnivå. Utifrån värdegrunden ska all undervisning ta hänsyn till alla elevers olika förutsättningar och behov (Skolverket 2011). I ovanstående exempel har respondenten kontinuerligt fått stöttning i relation till simundervisningen, vilken hen beskriver som en trygg och positiv erfarenhet från undervisningen i idrott och hälsa.

En annan positiv upplevelse som respondenterna redogjorde för var att läraren använde sig av kroppsspråk vid instruktioner. Att använda kroppsspråk och rörelser är enligt Ritchie och Gaulter (2020) ett väl fungerande komplement till verbala instruktioner. Genom att läraren använder sig av kroppsspråk underlättar det för respondenten att tillgodogöra sig undervisningen.

Vidare vittnar ett par av respondenterna om positiva upplevelser gällande god kommunikation med läraren, att den uppmärksammat eleven, tagit hänsyn till hens välmående och uppmuntrat eleven till att ställa frågor. Kommunikation är en betydelsefull faktor inom det sociokulturella perspektivet på lärande. Genom kommunikation och interaktion med omvärlden uppstår lärande (Säljö, 2014). En kontinuerlig och bra dialog mellan elev och lärare blir där av en grundläggande faktor till att skapa goda lärmiljöer.

En respondent vittnade om att när lektionsinnehållet konkretiseras underlättar det möjligheten att tillgodogöra sig undervisningen. Att veta vad, hur och varför samt att ha en tydlig genomgång innan aktiviteten är faktorer som nämns och som har genererat positiva upplevelser av undervisningen. Ovanstående exempel stämmer väl in på det som värdegrunden tar upp avseende att skolan ska tydliggöra för utbildningens mål, innehåll och arbetsformer (Skolverket 2011).

5.1.4 Möjligheter till främjande faktorer

Respondenternas förslag på möjligheter gällande undervisningen i idrott och hälsa kommer här att diskuteras. Diskussionen görs utifrån de meningsbärande enheterna som nämns i tabell 4 (se avsnitt 4.4).

Majoriteten av respondenterna ansåg att de skulle givits större möjlighet till att bli delaktiga i undervisningen om de fått möjlighet att dela med sig av sina tidigare kunskaper och upplevelser till den övriga elevgruppen. Detta skulle exempelvis kunna ha skett genom att respondenterna visade spel eller lekar från sina respektive kulturer. I värdegrunden (Skolverket, 2011) nämns det att undervisningen ska väcka förståelse för kulturell mångfald och visa respekt gentemot varandra.

Flertalet respondenter önskar mer stöttning i ämnet, förslagsvis i form av bildstöd eller andra digitala hjälpmedel. I Sastre, Wright och Haldemans (2019) studie framkommer det att digitalkamera är ett hjälpmedel som visar på positiv effekt vid inläring hos nyanlända elever. Detta är ett exempel där läraren har brutit ner uppgiftens komplexitet och anpassat den utifrån elevens förutsättningar (Säljö, 2014).

Majoriteten av respondenterna ser goda möjligheter i att få stöd på sitt modersmål eller starkaste skolspråk i idrott och hälsa-undervisningen. Studiehandedning på modersmålet ses som viktig del i andraspråkselevs lärprocess (Avery, 2017, Jonsson, 2017 och Skolinspektionen, 2014).

För att kunna ta till sig undervisningen på ett bättre sätt föreslår majoriteten av respondenterna att undervisningen bör ske utifrån en mindre elevgrupp alternativt att eleverna får möjlighet att dela kunskaper genom grupparbeten. I relation till det sociokulturella perspektivet på lärande får grupparbetsprocessen en positiv inverkan på lärprocessen då eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper genom att interagera med varandra (Säljö, 2014). Grupparbeten och mindre gruppprocesser bidrar även till att eleverna får ta ett större ansvar

gentemot sin omgivning samt att det ökar känslan av grupptillhörighet (Ferguson-Patrick, 2020).

Ett tydligare fokus på trivsel och sammanhållning är aspekter som flertalet respondenter lyfter fram som möjligheter till en förbättrad undervisningsmiljö. Detta går i linje med det som Skolverket (2011) framhåller om att alla människor som verkar i skolan ska uppmuntra till sociala och kulturella utbyten, skolan ska även vara en plats där förståelse för andra människor främjas (Skolverket 2011).

En aspekt som nämnts i de tre ovanstående delarna är information och huruvida respondenterna fått tillgång till den. Gällande möjligheten att förbättra och lättare ta till sig undervisningen önskar majoriteten av respondenterna att tydligare information når fram till dem. Detta visar på vikten av att det ska finnas en god kommunikation, att eleverna behöver grundläggande information för att aktivt kunna delta i undervisningen och utveckla sitt lärande (Säljö, 2014).

5.1.5 Sammanfattande diskussion

I ovanstående text har begränsande faktorer, konsekvenser av begränsande faktorer, främjande faktorer samt möjligheter till främjande faktorer i relation till nyanlända elever och ämnet idrott och hälsa diskuterats. Här nedan följer en sammanfattande diskussion kring faktorer som berört respondenternas upplevelser av undervisningen i ämnet idrott och hälsa.

Utifrån föreliggande studies resultat kan vi se att de faktorer som påverkat de nyanlända elevernas upplevelser av undervisningen i idrott och hälsa står i nära relation till både skolans värdegrund och det sociokulturella perspektivet på lärande. De respondenter som har vittnat om positiva upplevelser av ämnet idrott och hälsa har till stor del fått undervisningen anpassad utefter elevens förutsättningar och behov. En annan gemensam nämnare av de elever som har positiva upplevelser från ämnet är att de har gått på språkintrödn. Anpassningen har skett utifrån språket samt att undervisningen har brutits ned i mindre delar där alternativa verktyg har använts för att uppnå lärande. Vidare har respondenterna upplevt att kommunikationen med läraren har fungerat väl och relationer mellan lärare och elev har bildats. Dessa ovan nämnda faktorer har varit bristande i relation till de respondenter som fått undervisning i förberedelseklass och reguljär undervisning i gymnasieskolan.

Sammanfattningsvis kan vi se att då undervisningen genomsyras av värdegrunden samt utgår från ett sociokulturellt perspektiv på lärande gynnar det nyanlända elevers möjligheter till att tillgodogöra sig undervisningen.

5.2 Metoddiskussion

Syftet med att använda sig av en kvalitativ metod var att få en djupare bild av studieobjektet vilket vi anser oss ha uppnått genom de svar som intervjuerna har gett (Lagerholm, 2010, Dalen, 2015). Respondenterna för studien har tillfrågats utifrån ett bekvämlighetsurval. Hassmén och Hassmén (2008) nämner att det inte är den mest lämpliga urvalsprocessen då respondenterna inte alltid är representativa för studien. Dock har vi försäkrat oss om att respondenterna är representativa utifrån studiens syfte och frågeställning då respondenterna uppfyller de urvalskrav som studien utgår från. Vidare har ingen av oss någon närmare relation till någon av respondenterna. Tre av respondenterna kändes sedan tidigare till av någon av oss samtidigt som de resterande tre respondenterna var okända för oss båda. Antal respondenter anpassades efter studiens tidsram samtidigt som resultatet uppvisade en viss mättnad efter sex intervjuer (Hassmén & Hassmén, 2008).

Intervjuguiden var av semistrukturerad karaktär, huvudfrågorna som i lägre grad var strukturerade bröts ned till mer konkreta frågor vilket gjordes för att underlätta intervjuprocessen utifall missförstånd i form av språkförbistring skulle uppstå (Patel & Davidsson, 2011). Då vi testade frågorna i form av en pilotintervju ansåg vi att dessa frågor var tillräckliga för att ge svar på studiens frågeställningar. Därför valde vi att behålla intervjuguiden utan att göra några justeringar. I vissa intervjusituationer var vi tvungna att exemplifiera och konkretisera frågorna ytterligare på grund av respondenternas varierande kunskaper i det svenska språket. Vissa sekvenser av intervjuerna kan därmed tendera att innehålla ledande frågor vilken kan påverka studiens trovärdighet (Patel & Davidsson, 2011). Därav har vi valt att inte redovisa dessa delar i resultatet.

På grund av Folkhälsomyndighetens restriktioner genomfördes tre av intervjuerna via det digitala verktyget Zoom, resterande tre intervjuerna skedde i interaktion med respondenterna i ett grupprum på två skolor samt i ett bibliotek. Vi anser inte att interaktionen med respondenterna skiljde sig något åt gällande de olika intervjuformerna och därmed bedömer vi att alla intervjuer har skett utifrån liknande förutsättningar. Något som däremot kan ha påverkat intervjuerna är att båda författarna är noviser i intervjusituationer (Hassmén & Hassmén, 2008), vilket framkom då vi såg en tydlig utveckling i våra intervjuer under studiens förlopp.

I relation till analys- och transkriberingsprocessen hade två oberoende parter kunnat tagits in för att granska materialet och därmed stärka studiens tillförlitlighet (Kvale &

Brinkmann, 2014). Detta var dock inte möjligt på grund av studiens tidsomfattning. I analysprocessen har resultatet redovisats utifrån fyra olika teman, under varje tema presenteras resultatet i form av löpande text och citat från intervjuerna samt att meningsbärande citat redovisat i form av tabeller (tabell 1–4). Detta för att ge läsaren fylliga beskrivningar av det undersökta fenomenet, därav kommer studiens kommunikativa tillförlitlighet att stärkas (Patel & Davidsson, 2011).

För att analysen ska få ett bredare perspektiv på data har vi valt att analysera resultatet utifrån det sociokulturella perspektivet på lärande samt skolans värdegrund. Vi är medvetna om att skolans värdegrund inte är en vedertagen teori men då vi har utgått ifrån ovanstående perspektiv kan det liknas vid teoritriangulering vilket stärker studiens tillförlitlighet (Hassmén & Hassmén, 2008). För att ytterligare stärka studiens tillförlitlighet skulle kompletterande observationer och/eller lärarintervjuer kunna genomföras (Hassmén & Hassmén, 2008). På grund av studiens tidsomfattning var inte metodtriangulering ett möjligt alternativ.

Då detta är en kvalitativ studie baserad på sex nyanlända elevers upplevelser av undervisningen i ämnet idrott och hälsa är vi medvetna om att resultatet inte är generaliserbart (Patel & Davidsson, 2011). Vi anser däremot att studiens resultat kommer kunna bidra till en djupare förståelse och inblick i relation till det fenomen som undersökts.

5.3 Slutsats

Utifrån föreliggande studie kan ett mönster ses gällande stöttning och anpassning i relation till nyanlända elevers upplevelser av undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Stöttning och anpassning har varit avgörande vad det gäller både begränsade och främjande faktorer i nyanlända elevers tillgodogörande av undervisningen. De begränsande faktorerna som de nyanlända eleverna för föreliggande studie har upplevt är brister gällande kommunikation, ledarskap, anpassning, stöttning och information. Konsekvenserna av detta leder till att de nyanlända eleverna inte har känt någon samhörighet med övriga elevgruppen och känt sig exkluderade. De har således blivit passiva deltagare samt att de har upplevt att klassrumsklimatet inte varit tillåtande.

De faktorer som främjat de nyanlända elevernas tillgodogörande av undervisningen i idrott och hälsa grundar sig i att anpassningar efter elevernas förutsättningar och behov har gjorts. Tydliga instruktioner, en välfungerande dialog och att läraren använt sig av kroppsspråk har även varit bidragande till att eleverna kan tillgodogöra sig undervisningen. Att ytterligare anpassa undervisningen efter de nyanlända elevernas förutsättningar och behov är något som

genomsyrar samtliga respondenternas förslag av möjligheter till främjande faktorer. Dessa anpassningar kan vara att erbjuda eleverna bildstöd, grupparbeten och studiehandledning på modersmålet. Att undervisas i mindre elevgrupper, stärka relationer och ge eleverna tydlig information gällande undervisningen ges som förslag på möjligheter till främjande faktorer. Alla respondenter var även positiva till att få dela med sig av erfarenheter från sin kultur.

Studiens resultat visar även på att om undervisningen utgår från ett sociokulturellt perspektiv på lärande samt följer skolans värdegrund tenderar det att främja de nyanlända elevernas tillgodogörande av undervisningen.

Resultaten i föreliggande studie har bidragit med förståelse och insikter i nyanlända elevers upplevelser av undervisningen i idrott och hälsa vilket vi som blivande lärare kommer att kunna nyttja i vår framtida profession.

5.4 Vidare forskning

Utifrån föreliggande studie visar resultatet att det finns problem i relation till hur nyanlända elever bemöts och stöttas i idrott och hälsa- undervisning. Vi anser att detta är ett område som behöver forskas vidare på för att ytterligare tydliggöra problematiken. Forskningen bör granska hela skolväsendets utifrån nyanlända elevers förutsättningar och behov; allt från lärarutbildningen till hur skolorna arbetar och bedriver undervisningen.

Käll- och litteraturförteckning

Avery, H. (2017). At the bridging point: tutoring newly arrived students in Sweden.

International Journal of Inclusive Education, 21(4), 404-415.

<https://doi.org/10.1080/13603116.2016.1197325>

Axelsson, M. (2015). Nyanländas möte med skolans ämnen i ett språkdiraktiskt perspektiv. I

Bunar, N. (Red.), *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. (1. utg., s. 81-138).

Stockholm: Natur & kultur.

Bunar, N. (2015). Inledning. I Bunar, N. (Red.), *Nyanlända och lärande - mottagande och*

inkludering. (1. utg., s. 9-36). Stockholm: Natur & kultur.

Bouakaz, L och Bunar, N. (2015). Diagnos: Nyanländ - lärande och läridentiteter i en skola

för nyanlända. Bunar, N (Red.), *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. (1.

utg., s. 263-290). Stockholm: Natur & kultur.

Clevesköld, L., Jernelöv, S., Orrsten, A. & Okada, N. (red.) (2012). *Skollagen: en*

lagkommentar. D. 2. (1. uppl.) Stockholm: JP Infonet

Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. (2., utök. uppl.) Malmö: Gleerups utbildning

Doherty, A & Taylor, T. (2007). Sport and physical recreation in the settlement of immigrant

youth. *Leisure/ Loisir*. 31(1). 27-55. <https://doi.org/10.1080/14927713.2007.9651372>

Fahlén, Å. (2017). Förord: Höga krav för lyckad integration. I Lärarnas riksförbund (Red.),

Skolan och integrationen: utbildning som nyckel till det svenska samhället. (s. 6-9).

Stockholm: Mondia

Ferguson-Patrick, K. (2020). *Cooperative Learning in Swedish Classrooms: Engagement and*

Relationships as a Focus for Culturally Diverse Students. 10(11), 1-21

<https://doi.org/10.3390/educsci10110312>

Gibbons, P. (2010). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. (1. uppl.). Uppsala:

Hallgren & Fallgren

Hallin, A. & Helin, J. (2018). *Intervjuer*. (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

- Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. (1. uppl.) Stockholm: SISU idrottsböcker
- Hedeboe, B. & Polias, J. (2008). *Genrebyrån: en språkpedagogisk funktionell grammatik i kontext*. Uppsala: Hallgren & Fallgren
- Huitfeldt, Å. (2016). Passar jag in? Nyanlända ungas möte med idrott och hälsa. I Larsson, H., Lundvall, S., Meckbach, J., Peterson, T. & Quennerstedt, M. (Red.). *Hur är det i praktiken?: lärare utforskar ämnet idrott och hälsa*. (s. 82-92). Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Hägerfelth, G. (2011). *Språkarbete i alla ämnen*. (1. uppl.). Stockholm: Liber
- Jonsson, C. (2017). Se fler språk som en möjlighet. I Lärarnas riksförbund (Red.), *Skolan och integrationen: utbildning som nyckel till det svenska samhället*. (s. 30-38). Stockholm: Mondia
- Johansson, B. & Sandell Ring, A. (2012). *Låt språket bära: genrepedagogik i praktiken*. (3. uppl.). Stockholm: Hallgren & Fallgren
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] upplagan). Lund: Studentlitteratur
- Lagerholm, P. (2010). *Språkvetenskapliga uppsatser*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Larsson, H. (2016). *Idrott och hälsa: i går, i dag, i morgon*. (1. uppl.) Stockholm: Liber
- Nationellt centrum för svenska som andraspråk (2018). Stöttande samtal. Hämtad 21 december 2020 från: https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/Grundskola/000_Samtal-om-text/del_06/Material/Flik/Del_06_MomentA/Artiklar/M0_gr_06A_Stottande_textsamtal.docx
- Nilsson, J., Axelsson, M. (2013). "Welcome to Sweden": Newly Arrived Students' Experiences of Pedagogical and Social Provision in Introductory and Regular Classes. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 6(1). 137-164

- Nygård Larsson, P. (2013). Text, språk och lärande i naturvetenskap. I Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (Red.). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. (2. uppl., s. 579-605) Lund: Studentlitteratur
- Partanen, P. (2007). *Från Vygotskij till lärande samtal*. (1. uppl.). Stockholm: Bonnier utbildning
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (4., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Ritchie, A & Gaulter, A. (2020). Dancing towards belonging: the use of a dance intervention to influence migrant pupils' sense of belonging in school. *International Journal of Inclusive Education*. 24(4). 366-380 <https://doi.org/10.1080/13603116.2018.1464069>
- Sastre, L., R, Wright D., L & Haldeman, L. (2019). Use of Digital Photography With Newcomer Immigrant and Refugee Youth to Examine Behaviors and Promote Health. *SAGE Journals*. 20(5). <https://doi.org/10.1177/1524839919863465>
- Skollagen (SFS 2010:800). Stockholm: Norstedts juridik.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800-2020-11-04
- Skolverket (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2014). *Studiehandledning på modersmålet [Elektronisk resurs] : att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever*. (2014). Stockholm: Skolverket.
- Skolinspektionen (2014). *Utbildningen för nyanlända elever [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Skolinspektionen
- Skolverket (2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2019*. (Sjätte upplagan). [Stockholm]: Skolverket.
- Skolverket (15 december 2020a). *Nyanländas rätt till utbildning*.
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/nyanlandas-ratt-till-utbildning>

Skolverket (15 december 2020b). *Stöd för nyanlända elever* <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/stod-for-nyanlanda-elever>

Skolverket (15 december 2020c). *Introduktionsprogram* <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/introduktionsprogram>

Skolverket (21 december 2020d). *Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper i gymnasieskolan* <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/bedomning-i-gymnasieskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-gymnasieskolan/kartlaggning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-gymnasieskolan>

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet

Bilaga 1 - Litteratursökning

Syfte:

Syftet med studien är att undersöka vad nyanlända elever upplever påverkat deras möjlighet att aktivt kunna delta i undervisningen i idrott och hälsa.

Frågeställningar:

- Hur upplever nyanlända elever att undervisningen i idrott och hälsa har anpassats efter deras förutsättningar och behov?
- Vad upplever nyanlända elever har fungerat bra i tillgodogörandet av undervisningen i idrott och hälsa?
- Vad upplever nyanlända elever hade kunnat fungera bättre för att hjälpa dem tillgodogöra sig undervisningen i idrott och hälsa?

Vilka sökord har du använt?

Teaching, newly arrived students, sweden, physical education, school, secondary school, immigrants, nyanlända, idrott och hälsa, studiehandledning, andraspråk, kartläggning,

Var har du sökt?

Google Scholar, Discovery-databasen, ERIC

Sökningar som gav relevant resultat

Discovery-Databasen: Teaching and Newly arrived students and sweden
Discovery-Databasen: Newly arrived students and physical education
Discovery-Databasen: Newly arrived students and school
Discovery-Databasen: Newly arrived and secondary school
Discovery-Databasen: Newly arrived and students and sweden
Discovery-Databasen: Immigrants and students and school

Bilaga 2 - Informationsbrev

2020-11-09

Informationsbrev

Nyanlända elevers möte med skolämnet idrott och hälsa, möjligheter eller hinder?

Examensarbete på avancerad nivå, 15 hp.

Studiens syfte

Syftet med studien är att undersöka vad nyanlända elever upplever påverkat deras möjlighet att aktivt delta i idrott och hälsa undervisningen.

Deltagande i studien

Studien genomförs med hjälp av intervjuer. Dessa intervjuer kommer att spelas in. Deltagande i studien är helt frivilligt och du kan välja att avsluta ditt deltagande när som helst. Alla deltagare och svar kommer att anonymiseras.

Personuppgifter

Personuppgifterna behandlas enligt ditt informerade samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet. Alla uppgifter som kommer oss till del behandlas på ett sådant sätt att inga obehöriga kan ta del av dem. Uppgifterna kommer att bevaras till dess att uppsatsarbetet godkänts och betyget har registrerats i Gymnastik och idrottshögskolans studieregister för att sedan förstöras.

Gymnastik och idrottshögskolan är personuppgiftsansvarig. Enligt personuppgiftslagen (dataskyddsförordningen från och med den 25 maj 2018) har du rätt att gratis få ta del av samtliga uppgifter om dig som hanteras och vid behov få eventuella fel rättade. Du har även rätt att begära radering, begränsning eller att invända mot behandling av personuppgifter.

Studiens resultat

Resultaten kommer att presenteras i studentens självständiga arbete, examensarbete på avancerad nivå, 15 hp.

Kontaktuppgifter

För frågor gällande studien vänligen kontakta

Albin Zethraeus - albin.zethraeus@student.gih.se

Linn Grande - linn.grande@student.gih.se

Bilaga 3 - Samtyckesblankett

2020-11-09

Samtyckesblankett

Nyanlända elevers möte med skolämnet idrott och hälsa, möjligheter eller hinder?

Examensarbete på avancerad nivå, 15 hp.

Syftet med studien är att undersöka vad nyanlända elever upplever påverkat deras möjlighet att aktivt delta i idrott och hälsa undervisningen.

Jag har skriftligen informerats om studien och samtycker till att delta. Jag har fått möjlighet att ställa frågor om studien och är medveten om att alla uppgifter kommer att anonymiseras.

Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta mitt deltagande i studien utan att ange något skäl.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Ansvarig för studien:

Albin Zethraeus
albin.zethraeus@student.gih.se

Linn Grande
linn.grande@student.gih.se

Handledare:

Victoria Blom
Högskolelektor vid Gymnastik och idrottshögskolan i Stockholm.
victoria.blom@gih.se

Bilaga 4 - Intervjuguide

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

1. Ålder?
2. Hur länge har du varit i Sverige och hur gammal var du när du kom hit?
3. I vilket/vilka länder bodde du tidigare?
4. Vad talar du för språk?
5. Vad hade du för tidigare skolbakgrund innan du kom till Sverige?
6. Vad har du för tidigare erfarenheter av undervisning i idrott och hälsa i skolan?
7. Har du gått i förberedelseklass/språkintröduktion? Om ja, under hur lång tid?
8. Hur upplevde du övergången till ordinarie undervisning?
9. Vet du om det gjordes någon kartläggning kring dina tidigare kunskaper?
10. Kom du ensam eller med någon anhörig när du kom till Sverige?

Huvudfrågor

1. Kan du beskriva hur du upplever mötet med idrott och hälsa-undervisningen i den svenska skolan?

- Vad har du för upplevelser av ämnet idrott och hälsa?

2. Finns det några speciella faktorer som har påverkat dig till att aktivt kunna delta samt ta till dig kunskapen i undervisningen i idrott och hälsa?

- Har du några erfarenheter av modersmålsundervisning i skolan?
- Har du några erfarenheter av studiehandledning på modersmålet?
- Om ja, på vilket sätt har studiehandledningen skett?
- Vad har läraren gjort som fungerat bra, som gjort det lättare för dig att ta till dig undervisningen?
- Har du stött på några specifika hinder?
- Vad ser du som förslag på hur läraren kunnat göra annorlunda?

3. Hur har språket påverkat din möjlighet till att aktivt delta i ämnet idrott och hälsa?

- Vad har läraren gjort som fungerat bra för dig avseende språket, som gjort det lättare för dig att ta till dig undervisningen?
- Har du stött på några specifika hinder?
- Vad ser du som förslag på hur läraren kunnat göra annorlunda?

4a. Vill du berätta lite om en specifik situation där läraren gjorde lektionsinnehållet begripligt?

- Hur anser du att läraren i idrott och hälsa gjorde lektionsinnehållet begripligt?
- På vilket sätt tydliggjorde läraren syfte och mål med lektionen?

4b. Vill du berätta lite om en specifik situation där läraren gjorde lektionsinnehållet obegripligt?

- Vad var det som gjorde att lektionsinnehållet blev obegripligt?
- Var du medveten om syfte och mål med lektionen?

5. Hur fick dina tidigare kunskaper inom idrott och hälsa komma till uttryck i idrott och hälsa undervisningen i den svenska skolan?

- Hur fick du använda dig av dina tidigare kunskaper?
- Upplever du att det gjordes någon kartläggning kring dina tidigare skolkunskaper?
- I så fall, har lärarna anpassat undervisningen utefter dina tidigare kunskaper?

6. Har du något mer som du vill tillägga?

Bilaga 5 - Skolans värdegrund och uppdrag

1. Skolans värdegrund och uppgifter

Grundläggande värden

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

Förståelse och medmännisklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Skolan är en social och kulturell mötesplats, som har både en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som verkar där. Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket ska befästas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder. Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifikt svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas.

Saklighet och allsidighet

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. När värderingar redovisas, ska det alltid klart framgå vem det är som står för dem.

Alla som verkar i skolan ska alltid hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

Rättigheter och skyldigheter

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska dessutom bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Skolans uppdrag

Huvuduppgiften för gymnasieskolan är att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna ska tillägna sig och utveckla kunskaper. Utbildningen ska främja elevernas utveckling till ansvars-kännande människor, som aktivt deltar i och utvecklar yrkes- och samhällslivet. Den ska bidra till elevernas allsidiga utveckling.

Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som alla

omfattas av. Eleverna ska också kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.

Genom studierna ska eleverna stärka grunden för det livslånga lärandet. Förändringar i arbetslivet, ny teknologi, internationaliseringen och miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta nya idéer i handling och att lösa problem. Eleverna ska i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar *entreprenörskap, företagande och innovationstänkande*. Därigenom ökar elevernas möjligheter att kunna starta och driva företag. Entreprenöriella förmågor är värdefulla för arbetslivet, samhällslivet och vidare studier. Vidare ska skolan utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso-, livsstils- och konsumentfrågor. Skolan ska även sträva efter att ge eleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter.

Utvecklingen i yrkeslivet innebär bland annat att det behövs gränsöverskridanden mellan olika yrkesområden och att krav ställs på medvetenhet om såväl egen som andras kompetens. Detta ställer i sin tur krav på skolans arbetsformer och arbetsorganisation.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i utbildningen. Därför ska undervisningen i olika ämnen behandla detta perspektiv och ge en grund för och främja elevernas förmåga till personliga ställningstaganden.

Miljöperspektivet i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de kan dels själva medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan, dels skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet. Undervisningen i olika ämnen ska ge eleverna kunskaper om den europeiska unionen och dess betydelse för Sverige samt förbereda eleverna för ett samhälle med allt tätare kontakter över nations- och kulturgränser. Det internationella perspektivet ska också bidra till att utveckla elevernas förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det historiska perspektivet i undervisningen ska utveckla elevernas förståelse för samtiden och beredskap inför framtiden. Undervisningen ska också utveckla förståelse för kunskapers relativitet och förmåga till dynamiskt tänkande.

Kunskaper och lärande

Skolans uppdrag att förmedla kunskaper förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion.

Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Undervisningen får inte ensidigt betona den ena eller den andra kunskapsformen.

Elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband. Skolan ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper.

Skolan kan inte ensam förmedla alla de kunskaper som eleverna kommer att behöva. Det väsentliga är att skolan skapar de bästa samlade förutsättningarna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. I det sammanhanget ska skolan ta till vara de kunskaper och erfarenheter som finns i det omgivande samhället och som eleverna har från bl.a. arbetslivet. Den värld som eleven möter i skolan och det arbete som eleven deltar i ska förbereda för livet efter skolan.

Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Varje elev ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Eleverna ska bli medvetna om att nya kunskaper och insikter är förutsättningar för personlig utveckling. Detta ska syfta till att grundlägga en positiv inställning till lärande och att återskapa en sådan inställning hos elever med negativa skolerfarenheter. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och på framtiden.

Varje skolas utveckling

Skolan ska sträva efter flexibla lösningar för organisation, kursutbud och arbetsformer.

Samarbetet med de obligatoriska skolformerna och med universitet och högskolor ska utvecklas liksom samverkan mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, särskild utbildning för vuxna, utbildning i svenska för invandrare samt kommunal vuxenutbildning. Skolan ska eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom gymnasieskolan men av avgörande betydelse för yrkesutbildningens kvalitet. Skolan ska även samverka med hemmen när det gäller elevernas lärande och utveckling. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar skapar förutsättningar för att skolan ska utvecklas kvalitativt. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas och att resultaten följs upp och utvärderas samt att olika metoder prövas, utvecklas och utvärderas.